

Mariusz MIEDZIŃSKI

 <https://orcid.org/0000-0001-7381-2083>

Uniwersytet Pomorski w Słupsku

e-mail: mariusz.miedzinski@upsl.edu.pl

„WIELKA GRA” POLSKIEJ TURYSTYKI A POZYCJA KOŁOBRZEGU. ANALIZA PORÓWNAWCZA MIEJSKIEGO OBSZARU FUNKcjONALNEGO KOŁOBRZEG I GŁÓWNYCH POWIATÓW O FUNKCJI TURYSTYCZNEJ

1. Wprowadzenie

Kołobrzeg od ponad 200 lat intensywnie rozwija swoje główne funkcje: turystyczną i uzdrowiskową, przechodząc kolejno etapy rozwoju: od niemieckiego kurortu uzdrowiskowego (1804/1829–2014), przez uzdrowisko socjalistyczne (1952–1989), by przekształcić się we współczesny największy polski kurort uzdrowiskowy (1990–2026), będący jednym z trzech największych centrów ruchu turystycznego kraju. Miasto wraz z otaczającymi go gminami wiejskimi Kołobrzeg i Ustronie Morskie oraz gminą Trzebiatów utworzyło w pełni samodzielny gospodarczo miejski obszar funkcjonalny (MOF) (Miedziński, 2023, 2024, 2025), obejmujący północną część powiatu kołobrzieskiego (w tym miejscowości turystyczne: Dźwirzyno, Grzybowo, Kołobrzeg, Sianożęty i Ustronie Morskie) oraz bardzo silnie powiązaną z nim – funkcjonalno-przestrzennie i infrastrukturalnie – północno-wschodnią część powiatu gryfickiego (miejscowości turystyczne Mrzeżyno i Rogowo). Obecnie jest to jeden z najważniejszych pod względem statystycznym obszarów turystycznych kraju (Główny Urząd Statystyczny [GUS], 2024, 2025a, 2025b). W Polsce, w świetle oficjalnych danych statystycznych portalu *Turystyka+* (GUS, b.r.), można wyróżnić siedem obszarów turystycznych na poziomie powiatów, koncentrujących w latach 2023–2025 ponad 1/3 wszystkich udzielonych osobonoclegów

w kraju. Według danych za lata 2023–2025 powiaty te skupiały łącznie 35,9% osobonoclegów udzielonych w Polsce. Ich udział w krajowej turystyce był następujący: powiat Warszawa (ok. 8,2%), MOF Kołobrzeg (ok. 7,8% jako nadmorska część powiatów kołobrzeskiego i gryfickiego), powiat Kraków (ok. 6,6%), Trójmiasto (ok. 4,9% jako powiaty: Gdańsk, Sopot i Gdynia), powiat tatrzański (ok. 3,9%), powiat Wrocław (ok. 2,5%) oraz powiat Świnoujście (ok. 2,0%). W Polsce po pandemii COVID-19 nastąpiła ogromna koncentracja świadczonych usług noclegowych i dotyczy ona w szczególności czterech głównych obszarów skupiających 1/4 całego ruchu turystycznego kraju (według liczby osobonoclegów).

Zasadne wydaje się zatem postawienie następujących pytań: „Który obszar turystyczny w Polsce odgrywa obecnie rolę lidera?” oraz „Czy można wskazać teren wyróżniający się szczególnie wysoką dynamiką wzrostu znaczenia w krajowej turystyce i jak może ona kształtować się w ciągu najbliższych lat?”. Można bowiem zaobserwować wyraźną rywalizację między największymi obszarami turystycznymi Polski.

2. Cele i metodyka badań

Celem artykułu jest próba ukazania skali rozwoju funkcji turystycznych w siedmiu największych polskich obszarach koncentracji wielkości ruchu turystycznego szczebla powiatowego (w tym MOF Kołobrzeg i Trójmiasto) z zastosowaniem ośmiu mierników porównawczych: liczby osobonoclegów, liczby turystów, średniej liczby dni pobytu, średniego, maksymalnego i minimalnego obłożenia bazy noclegowej według miesięcy, skali wahań obłożenia bazy noclegowej według miesięcy oraz szacowanej pojemności bazy noclegowej na podstawie danych portalu *Turystyka+* (GUS, b.r.). Wyniki analiz zostały opracowane z wykorzystaniem kwantyfikowanych danych dowodowych, potwierdzających uzyskanie szczególnej formy przewagi MOF Kołobrzeg pod względem skali rozwoju przestrzeni turystycznej w stosunku do niemal wszystkich czołowych obszarów turystycznych kraju objętych statystyką eksperymentalną GUS na poziomie powiatowym (w tym dla Trójmiasta). Tak znacząca pozycja „wykonywanej pracy”¹ sektora turystycznego MOF Kołobrzeg w stosunku do kluczowych obszarów turystycznych koreluje z obserwowaną od lat intensywną rozbudową zasobów mieszkaniowych, apartamentowych i hotelowych (Miedziński, 2024). Poszukiwanie nowych narzędzi badawczych

¹ Pod pojęciem wykonanej pracy sektora turystycznego autor ma na myśli liczbę udostępnionych osobonoclegów.

pozwoiliło na skorzystanie z danych portalu *Turystyka+* (GUS, b.r.) do celów porównawczych. Dane następnie zostały przeliczone, uporządkowane, zagregowane oraz poddane rangowaniu. Do celów analitycznych wykorzystano również dodatkowe informacje GUS w zakresie liczby mieszkańców oraz powierzchni badanych jednostek.

Na podstawie wyników analizy statystycznej i przeprowadzonego rangowania autor podejmuje próbę odpowiedzi na pytanie: „Czy wśród czołowych polskich obszarów turystycznych trwa swoista «wielka gra» o najwyższe pozycje w rankingu polskiej turystyki?”. Prezentowane opracowanie jest prawdopodobnie jedną z pierwszych prób praktycznego wykorzystania portalu *Turystyka+* na potrzeby obrazowania bieżącego stanu rozwoju polskich destynacji turystycznych.

Ustalanie wielkości, ocen i rangi obszarów lub destynacji turystycznych nie jest niczym nowym. W przeszłości podejmowane były liczne próby ocen walorów i atrakcji turystycznych (Lijewski i in., 1992; Kowalczyk, 2000) oraz waloryzacji turystycznych (Mikułowski, 1976), także z uwzględnieniem rozdzielenia walorów i atrakcji turystycznych (Kruczek, 2002; Kruczek i Sacha, 1999); zestawiano również walory i atrakcje o odmiennym charakterze (Mikułowski, 1976; Kowalczyk, 2000; Kruczek i Walas, 2009). Niniejszy artykuł nawiązuje do analiz wskaźników porównawczych funkcji turystycznych (Szromek, 2013), wskaźników rozwoju funkcji turystycznych (Stanimir i in., 2024) oraz poziomu rozwoju turystyki w polskich powiatach (Korzeniewski i Koźłowski, 2020). Pod względem koncepcyjnym autor w znacznym stopniu opiera się na opublikowanym przez GUS zeszycie metodologicznym *Walory turystyczne w powiatach i ich otoczeniu* (GUS, 2023), a następnie na wynikach badań *Walory turystyczne w powiatach i ich otoczeniu w 2024 r.* (GUS, 2025c), określających wskaźniki atrakcyjności turystycznej polskich powiatów w zakresie rozszerzonego rangowania walorów przyrodniczych i antropogenicznych.

Analiza powyższych opracowań, w tym wykorzystujących klasyczne mierniki i wskaźniki wielkości ruchu turystycznego, skłoniła autora do podjęcia próby konstrukcji rangowania koncentracji ruchu turystycznego zbliżonego do koncepcji badań eksperymentalnych GUS z 2023 i 2024 r. Autor podjął się ustalenia wagi kluczowych parametrów oraz oceny stymulacyjnej i destymulacyjnej roli tych wielkości w określeniu ich znaczenia dla najważniejszych destynacji ruchu turystycznego. W niniejszym artykule zamiast wskaźnika walorów turystycznych (WaT) stosowanego przez GUS użyto wskaźnika koncentracji ruchu turystycznego bazującego na różnorodnych miarach cząstkowych i dziedzinowych, takich jak czas

pobytu, obłożenie, liczba turystów, liczba osobonoclegów, pojemność bazy noclegowej, traktowanych jako stymulanty. Destymulantę stanowi natomiast niestabilność cyklu sezonowości turystycznej, rozumiana jako przejaw rozchwiania funkcjonowania gospodarki opartej na turystyce, ze szczególnym uwzględnieniem minimalnych wartości najniższego obłożenia turystycznej bazy noclegowej w badanym okresie trzech lat. Istotne znaczenie stymulacyjne mają wartości maksymalnego i średniego obłożenia bazy noclegowej, łączna liczba osobonoclegów oraz długość pobytu. Z kolei ujemne znaczenie destymulujące ma minimalna wielkość obłożenia w połączeniu z rozchwianiem tego wskaźnika oraz relatywnie krótkim czasem pobytu turystów, mimo dużej atrakcyjności danego obszaru, cennych walorów przyrodniczych lub wyjątkowego nagromadzenia walorów antropogenicznych. Przyjęte postępowanie umożliwiło podjęcie próby rangowania siedmiu głównych powiatowych destynacji turystycznych Polski na podstawie odnotowywanych przez nie wartości mierników i wskaźników ruchu turystycznego.

3. Ruch turystyczny w świetle danych portalu *Turystyka+*

Turystyka jest sektorem gospodarki odgrywającym niezwykle ważną rolę dla wielu obszarów turystycznych kraju. Od dawna badacze zwracali uwagę na istotne trudności związane z gromadzeniem danych dotyczących wielkości ruchu turystycznego, wynikające z ograniczonej dostępności danych statystycznych. Podstawowym problemem od wielu lat było znaczące opóźnienie ich publikacji, a zwłaszcza niewystarczająca szczegółowość przestrzenna. Dotychczas ogólnodostępne dane GUS dla turystyki były podawane z co najmniej półrocznym lub rocznym opóźnieniem, co już samo w sobie obniżało ich przydatność dla badań naukowych, a zwłaszcza gospodarki. W marcu 2025 r. GUS we współpracy z Ministerstwem Sportu i Turystyki udostępnił eksperymentalny, ale oficjalny, portal analityczny *Turystyka+*. Jest to narzędzie interaktywne umożliwiające porównywanie danych i śledzenie zmian dotyczących rozwoju turystyki na poziomie krajowym, regionalnym (wojewódzkim) i lokalnym (powiatowym). W ramach interaktywnych map, wykresów i animacji portal pozwala uzyskać przede wszystkim informacje dotyczące turystyki w ujęciu miesięcznym i rocznym, takie jak:

- baza noclegowa dla Polski i województw według miesięcy i lat 2019–2025 w zakresie noclegów, turystów, wskaźnika intensywności ruchu turystycznego (na podstawie sprawozdań KT-1);

- podróże dla Polski i województw według kwartałów i lat 2019–2025 w zakresie wydatków i celów podróży (na podstawie sprawozdań KT-1);
- zróżnicowane wyspecjalizowane dane eksperymentalne dla dziewięciu zjawisk w turystyce (prognoza liczby turystów, destynacje zagraniczne odwiedzających jednodniowych, wydatki Polaków odwiedzających jednodniowych za granicą, zależności między zmiennymi dla miast wojewódzkich, liczba turystów i liczba rezerwacji pobyków portali rezerwacyjnych, porównanie danych badań bazy noclegowej i portali rezerwacyjnych, integracja danych oraz analizy sentymentu gości w obiektach hotelowych);
- analiza regionalna dla poszczególnych miesięcy lat 2021–2025 dla Polski, województw i powiatów w zakresie: ogółem, krajowym, zagranicznym dla liczby noclegów (KT-1), liczby turystów (KT-1), stopnia wykorzystania miejsc noclegowych w % (KT-1) oraz liczby noclegów, liczby zarezerwowanych nocy i liczby zarezerwowanych pobyków dla platform rezerwacyjnych w obiektach ponad 10 miejsc;
- metadane – informacje na temat zakresu badań i udostępnianych danych dla analizy bazy noclegowej, badania podróży oraz danych eksperymentalnych.

Najważniejszą zaletą części „Analiza regionalna” portalu jest zaledwie trzymiesięczne opóźnienie w prezentowaniu informacji na poziomie powiatów, regionów i kraju, co zbliża te dane do klasycznych analiz ekonomicznych o częstotliwości kwartalnej i – zdaniem autora artykułu – jest to ogromny sukces GUS w zakresie zbierania, kwantyfikowania i publikowania aktualnych danych statystycznych dotyczących turystyki.

Niniejszy artykuł nie jest jednak formą przedstawienia czy recenzji portalu *Turystyka+*, zatem autor pomija szczegóły dotyczące analiz generalnych danych dla bazy noclegowej ogółem, podróży, zróżnicowanych danych eksperymentalnych oraz charakterystyki metadanych, a skupia się na analizie przeprowadzonej wyłącznie dla siedmiu najbardziej rozwiniętych przestrzeni turystycznych kraju w zakresie obszarów turystycznych wydzielonych na poziomie powiatów lub grup powiatów (w tym dwóch powiatów MOF Kołobrzeg i trzech powiatów Trójmiasta).

Analiza ta została przeprowadzona po ustaleniu liczby turystów, udzielonych osobonoclegów, obłożenia bazy noclegowej i spójności funkcjonalno-przestrzennej na poziomie powiatu. Wskazano siedem obszarów turystycznych na poziomie powiatowym:

- powiat grodzki Warszawa;
- MOF Kołobrzeg (dwa powiaty ziemskie: kołobrzeski i gryficki przy oczywistej koncentracji na poziomie 99 % liczby osobonoclegów w ich

- części nadmorskiej; cztery gminy: gmina miasto Kołobrzeg i gminy wiejskie – Kołobrzeg, Ustronie Morskie i Trzebiatów);
- powiat grodzki Kraków;
 - Trójmiasto (jako trzy powiązane ze sobą przestrzenno-funkcjonalnie powiaty grodzkie: Gdańsk, Gdynia i Sopot);
 - powiat ziemski tatrzański;
 - powiat grodzki Wrocław;
 - powiat grodzki Świnoujście.

Wyodrębniono w ten sposób siedem głównych obszarów turystycznych kraju na poziomie powiatowym, które w latach 2023–2025 skupiały ponad 1/3 (35,9%) wszystkich osobonoclegów w kraju, przy czym na cztery czołowe powiaty – Warszawę, Kraków oraz powiaty kołobrzeski i tatrzański – przypadało łącznie 24,8% tej liczby. Tak duża skala koncentracji ruchu turystycznego w Polsce, w połączeniu z udostępnieniem bieżących danych GUS, po raz pierwszy umożliwiła przeprowadzenie szczegółowej analizy porównawczej w cyklu miesięcznym. Oprócz danych opierających się na sprawozdaniach KT-1 portal *Turystyka+* publikuje również dane ze sprawozdań KT-2 oraz informacje pochodzące z portali rezerwacyjnych dla obiektów dysponujących ponad 10 miejscami noclegowymi – są one prezentowane w układzie rocznym dla lat 2023, 2024 i 2025. Według informacji zawartej na portalu na temat liczby turystów portali rezerwacyjnych podano, że:

Dane dotyczące liczby turystów zostały oszacowane na podstawie wyników badań statystycznych dotyczących bazy noclegowej turystyki oraz danych eksperymentalnych przekazywanych statystyce publicznej przez Komisję Europejską na podstawie porozumienia z największymi platformami gospodarki współdzielenia. W latach 2021–2024 źródłem danych były cztery platformy: Airbnb, Booking.com, Expedia oraz Tripadvisor. Od 2025 r. dane pochodzą z trzech platform: Airbnb, Booking.com oraz Expedia. Dotyczy obiektów noclegowych turystycznych i miejsc krótkotrwałego zakwaterowania (PKD 55.20). Dotyczy obiektów posiadających mniej niż 10 miejsc noclegowych (GUS, b.r.).

Można zatem stwierdzić, że dane odnoszące się do turystyki na poziomie powiatów są w znacznym stopniu zbliżone do tych rzeczywistych i odzwierciedlają także informacje o bardzo dużej części obiektów, które dotychczas wymykały się statystyce publicznej, a portal *Turystyka+* udostępnił je po raz pierwszy.

Na potrzeby niniejszego artykułu autor użył wyłącznie danych z „Analizy regionalnej” portalu *Turystyka+* na poziomie powiatowym dla obiektów powyżej i poniżej 10 miejsc noclegowych. By dokonać wiarygodnego

cyklicznego porównania wydzielonych statystycznie obszarów przestrzeni turystycznej, wykorzystano dane dla każdego z 36 miesięcy w latach 2023–2025 (styczeń–grudzień 2023 r., styczeń–grudzień 2024 r., styczeń–grudzień 2025 r.).

W ramach metod statystycznych stosowanych przy agregacji i rangowaniu danych przeprowadzono porównawczą analizę uzyskanych informacji w zakresie ich sumowania, obliczenia średnich oraz ustalenia wartości maksymalnych i minimalnych. Po ich uporządkowaniu niezbędnym było określenie kryteriów rangowania, czyli znaczenia poszczególnych mierników i wskaźników charakteryzujących poszczególne obszary turystyczne. Istotną rolę odgrywa również próba grupowania badanych obszarów pod względem podobieństwa funkcjonowania w zakresie długości czasu pobytu, wahań stopnia obłożenia bazy noclegowej, liczby turystów w poszczególnych miesiącach roku oraz liczby udzielanych osobonoclegów w poszczególnych miesiącach. Otrzymany szczegółowy obraz funkcjonowania poszczególnych destynacji turystycznych w cyklu 36-miesięcznym lat 2023–2025 pozwolił na ocenę składowych sezonowości oraz wahań aktywności społeczno-gospodarczej i ich wpływu na rynek pracy. Dane te pozwoliły tym samym na kompleksowe porównanie efektów funkcjonowania siedmiu najważniejszych destynacji turystycznych szczebla powiatowego w Polsce w latach 2023–2025.

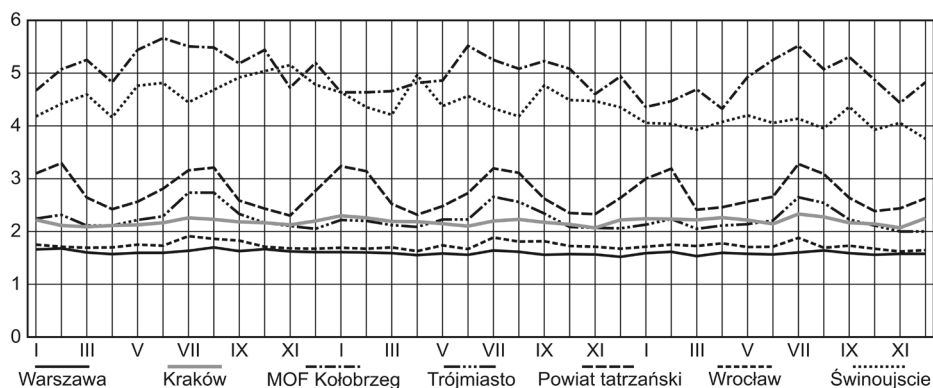
4. Turystyka w siedmiu głównych destynacjach turystycznych na podstawie portalu *Turystyka+*

Analizy ruchu turystycznego, ze względów ekonomiczno-finansowych oraz potrzeb programowania pobytów, w pierwszej kolejności dotyczą długości średniego czasu pobytu turystów w określonej przestrzeni turystycznej. Przegląd danych statystycznych udostępnionych na portalu *Turystyka+* pozwolił podzielić siedem badanych jednostek przestrzennych na trzy grupy:

- grupa obszarów o relatywnie długim średnim okresie pobytu turystycznego (ok. 5 dni), wynikającym z głównych funkcji – uzdrowiskowej i wypoczynkowej: MOF Kołobrzeg (4,97 doby) i Świnoujście (4,37 doby);
- grupa obszarów o średniej długości pobytu (2–3 dni) wynikającej z charakteru turystyczno-wypoczynkowego o dominacji wykorzystywania walorów przyrodniczych i krajobrazowych: powiat tatrzański (2,73 doby) oraz walorów krajoznawczych antropogenicznych: Trójmiasto (2,24 doby) i Kraków (2,18 doby);

- grupa obszarów o krótkim czasie pobytu wynikającym z przewagi turystyki eventowej, kongresowej i krótkich pobytów turystyczno-biznesowych: Wrocław (1,73 doby) i Warszawa (1,60 doby).

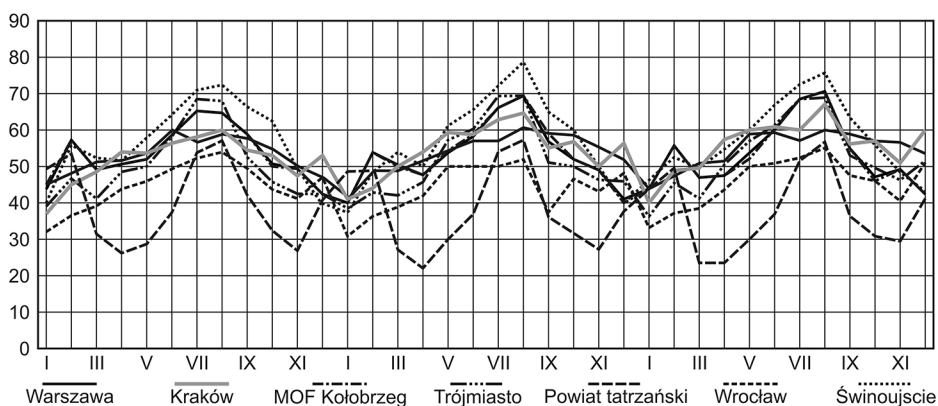
Sytuacja ta już na starcie determinuje funkcjonowanie bazy noclegowej omawianych obszarów oraz charakter usług towarzyszących (rysunek 1).

Rysunek 1. Średnia liczba dni pobytu turystów w siedmiu głównych destynacjach (powiatach) turystycznych według miesięcy w latach 2023–2025

Źródło: opracowanie własne na podstawie portalu *Turystyka+*

Pochodną długości pobytu jest obłożenie turystycznej bazy noclegowej oraz sezonowość jego wahań w zakresie minimalnego i maksymalnego wykorzystania turystycznej bazy noclegowej (rysunek 2).

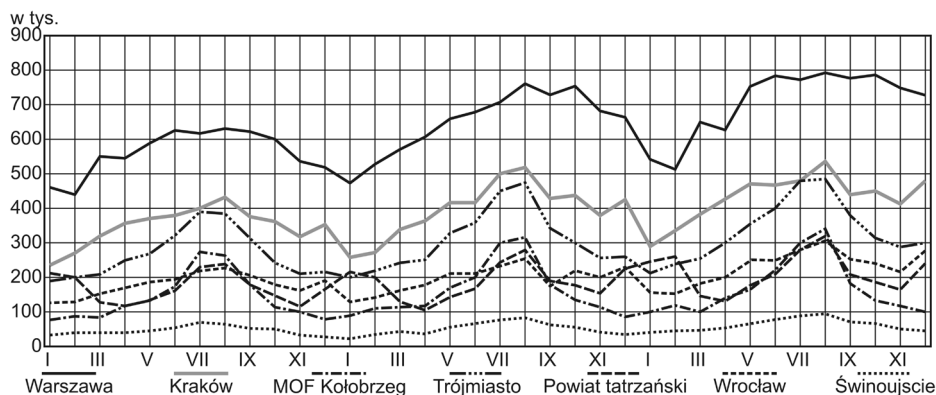
Rysunek 2. Wahania stopnia obłożenia bazy noclegowej w siedmiu destynacjach (powiatach) turystycznych Polski według miesięcy w latach 2023–2025

Źródło: opracowanie własne, wyłącznie dla danych powiatowych na podstawie portalu *Turystyka+*

Najstabilniejszy przebieg krzywej wahań stopnia obłożenia turystycznej bazy noclegowej dotyczy powiatu Warszawa (wahanie w zakresie 19,1%: od 41,3% do 60,4%) oraz powiatu Wrocław (wahanie w zakresie 24,4%: od 30,4% do 54,8%). Pomimo porównywalnych wahań sezonowych średnie obłożenie dla Warszawy jest wyższe niż dla Wrocławia o ponad 10%, co z pewnością bardzo wpływa na większą opłacalność prowadzenia turystycznej działalności noclegowej. Dodatkowo wykres obłożenia dla Wrocławia cechuje się mniejszą stabilnością miesięczną. Trochę większą skalą wahań obłożenia cechuje się powiat Kraków – wynika to z nałożenia się klasycznej turystyki krajoznawczej na turystykę miejską i eventowo-kongresową. Kraków ma nieco spłaszczony przebieg sezonowości dzięki wyższemu obłożeniu w miesiącach wiosennych i jesiennych przy nieznacznie niższym obłożeniu letnim (do ok. 60%). Nieco większą sezonowością i znaczącymi wahaniami obłożenia turystycznej bazy noclegowej cechują się z kolei powiat Gdańsk i MOF Kołobrzeg. W obu tych destynacjach dodatkowo spiętrza się ruch turystyczny wypoczynkowy związany w szczególności z okresem sezonu letniego, osiągając obłożenie wielkości ok. 70%. Wahania przy wysokim średnim obłożeniu wynoszą odpowiednio: 30,3% i 33,5%. Obserwujemy tu również dwie skrajnie różne destynacje. W powiecie Świnoujście obserwujemy najwyższe średnie obłożenie (63,47%) i wahania w zakresie 38,6% (od 36,8% do 75,4%). Jest to skrajny przypadek przesunięć sezonowych od wartości poniżej średniej do najwyższych, co może być sporym utrudnieniem w pozyskaniu pracowników przy sezonowości rynku pracy. Odmienna i niekorzystna ogólnie sytuacja dotyczy z kolei powiatu tatrzańskiego, gdzie odnotowywane są cykliczne letnio-zimowe wzrosty obłożenia bazy noclegowej z minimami obłożenia w okresach wiosennym i jesiennym. Powiat tatrzański jako jedyny spośród siedmiu porównywalnych obszarów odnotowuje wahania sezonowości letniej i zimowej (regularne dwa szczyty obłożenia w ciągu roku). Ogromnym problemem jest tam cykliczne obniżanie się obłożenia bazy noclegowej do skrajnych minimalnych poziomów rzędu 22% i bardzo krótkich wzrostów do wartości ok. 57%, co świadczy prawdopodobnie o nadpodaży liczby miejsc noclegowych. Jednocześnie odnotowywane maksymalne wartości obłożenia dla powiatu tatrzańskiego są niższe od średniej dla siedmiu obszarów aż o 7% i najniższe spośród wszystkich siedmiu porównywanych obszarów turystycznych. Wyniki te sugerują, że powiat tatrzański ma najtrudniejsze warunki ekonomiczne funkcjonowania pomimo występowania dwóch sezonów turystycznych w roku (sezon letni i zimowy).

Bardzo ciekawych danych w zakresie liczby turystów odwiedzających każdy z porównywanych siedmiu powiatowych obszarów przestrzeni turystycznej dostarcza portal *Turystyka+*. Średnia długość pobytu turysty jest najkrótsza w Warszawie, co przy ogromnej liczbie osobonoclegów musi generować ogromny ruch turystyczny o bardzo krótkim czasie pobytu. Biorąc pod uwagę ogólną liczbę turystów, największy ruch turystyczny odnotowywany jest właśnie w stolicy. W ciągu trzech badanych lat z bazy noclegowej Warszawy skorzystało łącznie ok. 23 mln turystów przy wahaniami od 450–500 tys. w styczniu do ok. 800 tys. turystów w miesiącach letnich (czerwiec–październik). Drugą destynacją pod względem ogólnej liczby turystów korzystających z bazy noclegowej jest powiat Kraków, który w latach 2023–2025 odwiedziło ok. 14 mln turystów z wahaniami od ok. 300 tys. turystów w styczniu do ok. 500 tys. w miesiącach letnich (maj–wrzesień). Nieco niższą liczbę turystów odnotowują trzy powiaty Trójmiasta (ok. 10,9 mln), z wahaniami od 200 tys. w miesiącach zimowych do ok. 450–500 tys. w lipcu i sierpniu. Z bazy noclegowej powiatu Wrocław w ciągu trzech lat skorzystało łącznie ok. 7,2 mln turystów z wahaniami od 150 tys. zimą do 250 tys. w miesiącach letnich, co oznacza dość znaczne spłaszczenie wahań liczby turystów dla tego obszaru turystycznego. Jeśli chodzi o sezonowość, to bardzo wyrównana jest liczba turystów korzystających z turystycznej bazy noclegowej w MOF Kołobrzeg, który w latach 2023–2025 odwiedziło łącznie ok. 5,6 mln osób, z bardzo regularnymi wahaniami w zakresie od ok. 100 tys. w miesiącach jesiennych, zimowych i wiosennych z bardzo regularnym wzrostem letnim aż do 300 tys. turystów w poszczególnych miesiącach (czerwiec–sierpień). Ta prawidłowość jest korzystna z punktu widzenia planowania funkcjonowania turystycznej bazy noclegowej. Podobnie regularne, ale o dwukrotnie częstszej amplitudzie, wahania liczby turystów dotyczą powiatu tatrzańskiego, w którym z bazy noclegowej w latach 2023–2025 skorzystało łącznie ok. 6,8 mln turystów z wahaniami od 100–150 tys. do 200–250 tys. turystów w układzie wiosenno/jesiennym i letnio/zimowym. Najbardziej stabilny, ale najmniejszy ruch turystyczny w turystycznej bazie noclegowej dotyczy Świnoujścia, w którym w badanych trzech latach przebywało ok. 1,9 mln turystów. W przypadku Świnoujścia wahania są spłaszczone poprzez funkcję uzdrowską tego miasta, a liczba turystów w kolejnych trzech latach stale wzrasta (rysunek 3).

Podstawowym miernikiem efektywności funkcjonowania turystycznej bazy noclegowej, a w szczególności „wykonanej pracy bazy noclegowej”, jest liczba udzielonych osobonoclegów.

Rysunek 3. Zmiany liczby turystów korzystających bazy noclegowej w siedmiu destynacjach turystycznych (powiatach) dla obiektów powyżej i poniżej 10 miejsc noclegowych według miesięcy w latach 2023–2025

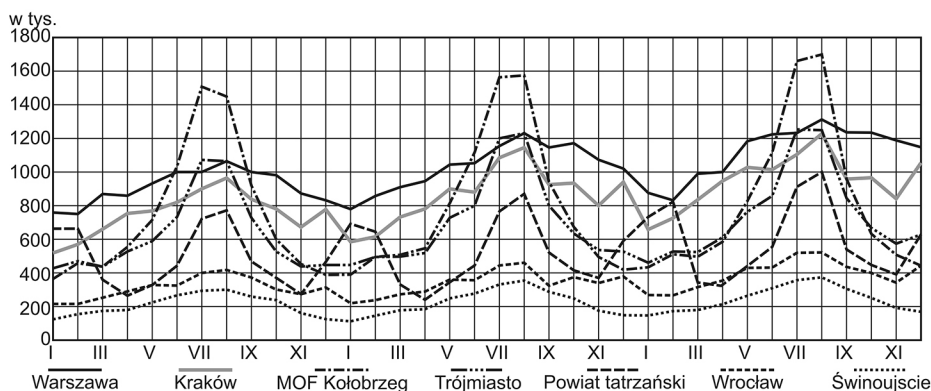
Źródło: opracowanie własne na podstawie portalu *Turystyka+*

Dzięki uzyskanym danym statystycznym z portalu *Turystyka+*, obejmującym bazę noclegową w obiektach powyżej 10 i poniżej 10 miejsc noclegowych, możliwe było ustalenie cyklu „pracy turystycznej bazy noclegowej” według 36 miesięcy w latach 2023–2025. Analiza danych dotyczących długości pobytów i liczby turystów w powiatach pozwoliła na ustalenie faktycznego przebiegu i wielkości tej pracy. Należy podkreślić, że w grupie siedmiu największych powiatowych obszarów turystycznych Polski, wyodrębnionych pod względem cyklu liczby udzielonych osobonoclegów, można wyróżnić trzy dość wyraźnie zaznaczające się pary: MOF Kołobrzeg (dwa powiaty) oraz Trójmiasto (trzy powiaty), powiaty Warszawa i Kraków, powiaty Wrocław i Świnoujście oraz całkowicie odmienny od nich powiat tatrzański. Każda z par cechuje się specyficznym cyklem przebiegu liczby udzielanych osobonoclegów (rysunek 4, s. 136):

1. Miejski obszar funkcjonalny (MOF) Kołobrzeg–Trójmiasto – są tu największe w skali kraju wahania wielkości ruchu turystycznego między okresem zimowym (od ok. 400 tys. osobonoclegów w styczniu na obu obszarach) do 1,2 mln w Trójmieście (lipiec–sierpień) i aż od 1,6 mln do 1,7 mln w MOF Kołobrzeg (lipiec–sierpień). W obu przypadkach sezon rozpoczyna się w kwietniu, a kończy w październiku. W Trójmieście oznacza to wzrost trzykrotny, a w MOF Kołobrzeg aż czterokrotny.
2. Warszawa–Kraków – widać tu spłaszczony przebieg wykresu liczby udzielanych osobonoclegów przy najwyższych w Polsce wartościach

średnich. W Warszawie wahania są odnotowywane w zakresie od ok. 800 tys. do 1,2 mln osobonoclegów, natomiast w Krakowie od 500 tys. do 1,2 mln osobonoclegów. Oznacza to zwiększanie się liczby osobonoclegów w Warszawie o 1/3 w sezonie letnim, a w Krakowie następuje ich podwojenie.

3. Wrocław–Świnoujście – obszary te charakteryzuje bardzo regularny sezonowy kilkumiesięczny dwukrotny wzrost liczby udzielonych osobonoclegów przy wyrównaniu przebiegu linii w Świnoujściu (uzdrowisko) i pewnej nieregularności miesięcznej Wrocławia (turystyka eventowa, kongresowa). Ogólnie powiat Wrocław cechuje o 1/3 większa liczba udzielonych osobonoclegów w porównaniu z miastem Świnoujście.
4. Powiat tatrzański – o bardzo stabilnych sezonowo i dwukrotnie częstszych niż w pozostałych destynacjach wahaniami liczby osobonoclegów w zakresie od 200 tys. do 600 tys. osobonoclegów.

Rysunek 4. Zmiany liczby osobonoclegów udzielonych w bazie noclegowej w siedmiu głównych destynacjach turystycznych (powiatach) dla obiektów powyżej i poniżej 10 miejsc noclegowych według miesięcy w latach 2023–2025

Źródło: opracowanie własne na podstawie portalu *Turystyka+*

Analiza liczby udzielanych osobonoclegów, a tym samym „pracy turystycznej bazy noclegowej”, pozwala wskazać czołówkę powiatowych obszarów turystycznych polskiej turystyki. Największa liczba osobonoclegów w latach 2023–2025 była zrealizowana w Warszawie (łącznie 36,8 mln), Krakowie (łącznie 30,7 mln) i dwóch powiatach MOF Kołobrzeg (łącznie 28,3 mln). Niewiele ustępują im trzy powiaty Trójmiasta (łącznie 24,9 mln), ale już dużo mniej osobonoclegów odnotowano w powiecie tatrzańskim (łącznie 19,0 mln). Kolejne miejsca zajmują Wrocław

(łącznie 12,5 mln) oraz Świnoujście (łącznie 8,1 mln). Tym samym obserwacja danych z ostatnich trzech lat (2023–2025) pozwala przypuszczać, że powiat Warszawa powinien utrzymać pozycję lidera, natomiast bardzo ciekawa jest sytuacja MOF Kołobrzeg, który z każdym kolejnym rokiem zmniejsza dystans w stosunku do Krakowa. Możliwe jest, że w perspektywie 2–3 lat MOF Kołobrzeg pod względem liczby osobonoclegów awansuje na 2. miejsce w Polsce, a Kraków zajmie 3. miejsce. Pozycja Trójmiasta jest stabilna, ale raczej nie ma tu perspektyw dogonienia w tej klasyfikacji powiatów MOF Kołobrzeg czy powiatu Kraków. Sytuacja pozostałych trzech obszarów w skali powiatowej jest również bardzo czytelna, a ich miejsce nie ulegnie zmianie. Warto podkreślić, że MOF Kołobrzeg jest jedynym obszarem turystycznym kraju na szczeblu powiatowym przygotowanym funkcjonalnie, technicznie i organizacyjnie do corocznych sezonowych kilkukrotnych wahań miesięcznej liczby udzielanych osobonoclegów – co może być istotne dla potencjalnej organizacji trwających kilkanaście dni wielkich imprez turystycznych (np. festiwale, wydarzenia sportowe, konferencje, współorganizacja igrzysk olimpijskich itp.).

5. Dyskusja

W powszechnie dostępnej literaturze niewiele jest przykładów szczegółowych kompleksowych danych statystycznych dotyczących turystyki w ujęciu miesięcznym, umożliwiających bezpośrednie porównywanie centrów ruchu turystycznego na szczeblu powiatowym w zakresie liczby noclegów (KT-1), liczby turystów (KT-1), stopnia wykorzystania miejsc noclegowych w % (KT-1), liczby noclegów, liczby zarezerwowanych nocy czy liczby zarezerwowanych pobyków na platformach rezerwacyjnych w obiektach poniżej 10 miejsc noclegowych.

Stosowane od dawna wskaźniki: Baretje’a-Deferta, gęstości bazy noclegowej, Schneidera, Deferta pozwalają na porównanie stopnia rozwoju funkcji turystycznej na poziomie regionalnym i lokalnym (Szromek, 2013, s. 94). Postępując w ten sposób, można wyznaczyć wartości czterech wskaźników funkcji turystycznej, a następnie, na ich podstawie, określić pozycję badanego obszaru w odniesieniu do stopnia rozwoju tej funkcji. Metoda ta pozwala na bezpośrednie porównanie odmiennych od siebie mierników poprzez wypracowanie wskaźnika rozwoju funkcji turystycznej jako wskaźnika pozycji i rozwoju funkcji turystycznych (Szromek, 2013). Podobne postępowanie doprowadziło Szromka do ustalenia kryteriów szacowania wartości wskaźnika rozwoju funkcji turystycznej

(tabela 1). W dalszym etapie postępowania zdefiniowane liczbowo funkcje turystyczne sprowadzono do wartości pokazujących stopień rozwoju funkcji turystycznej określanych jako stymulanta turystyczna (Szromek, 2013) (tabela 2).

Tabela 1. Kryteria klasyfikacji funkcji turystycznej

Stopień rozwoju funkcji turystycznej	Wskaźnik Barej'e'a-Deferta (miejsc noclegowe na 100 mieszkańców)	Wskaźnik gęstości bazy noclegowej (miejsc noclegowe na 1 km ²)	Wskaźnik Schneidera (liczba turystów na 100 mieszkańców)	Wskaźnik Deferta (liczba turystów na 1 km ²)	Wskaźnik rozwoju funkcji turystycznej
0	0–0,78	0–0,78	0,00–7,80	0–15,60	0–0,10
1	0,78–6,25	0,78–6,25	7,80–62,50	15,60–125	0,10–0,30
2	6,25–25	6,25–25	62,50–250	125–500	0,30–0,60
3	25–50	25–50	250–500	500–1000	0,60–0,80
4	50 i więcej	50 i więcej	500 i więcej	1000 i więcej	0,80–1,00

Źródło: Szromek (2013, s. 94).

Wyniki analizy wskaźników turystycznych oraz opracowanego wskaźnika rozwoju funkcji turystycznej prowadzą do wniosku, że MOF Kołobrzeg stanowi w praktyce jedyny przykład obszaru osiągającego najwyższy poziom rozwoju funkcji turystycznych w Polsce (uwzględniając zarówno wartość wskaźników rozwoju funkcji turystycznych, jak i ogólną skalę wielkości obszaru turystycznego). W przypadku MOF Kołobrzeg doszło do podwójnej zbieżności kumulacji bardzo wysokich osiąganych wskaźników rozwoju obszaru turystycznego i funkcji turystycznych w połączeniu z jego ogromną pojemnością porównywalną tylko do największych ośrodków miejskich Polski – Warszawy, Krakowa i Trójmiasta.

Warto w tym miejscu wskazać wyjątkowe wyzwania w postaci wielkich wydarzeń podobnych do Mistrzostw Europy w Piłce Nożnej 2012, które mogą być impulsem do rozwoju funkcji turystycznych – w przestrzeni publicznej pojawiła się bowiem koncepcja organizacji Letnich Igrzysk Olimpijskich w 2040 r. lub w 2044 r. w Warszawie, przy czym część tego wydarzenia z przyczyn oczywistych będzie musiała odbywać się na polskim wybrzeżu. Zdaniem autora takim miejscem może być Trójmiasto lub rozpatrywany MOF Kołobrzeg, zmierzający już obecnie w kierunku stania się wiceliderem całej polskiej turystyki.

Tabela 2. Klasyfikacja skali rozwoju funkcji turystycznych według klasycznych wskaźników porównawczych

Wskaźnik	MOF Kołobrzeg	Warszawa	Kraków	Trójmiasto	Powiat tatrzański	Wrocław	Świnoujście
Wskaźnik Barettje'a-Deferta (miejsc noclegowe na 100 mieszkańców)	90,60	2,40	4,60	4,40	49,40	2,90	30,50
Wskaźnik gęstości bazy noclegowej (miejsc noclegowe na 1 km ²)	14 543,80	8 773,80	11 384,20	8 049,70	6 942,20	62 21,30	5 848,60
Wskaźnik Schneidera (liczba turystów na 100 mieszkańców) × 100	2 083,40	271,40	367,40	279,40	2 061,90	221,10	850,70
Wskaźnik Deferta (liczba turystów na 1 km ²)	3 343,70	9 772,60	9 077,20	5 123,70	2 899,60	4 796,50	1 630,10
Wskaźnik rozwoju funkcji turystycznej (0–1) ^a	1,00	0,75	0,75	0,75	0,94	0,75	0,94
Wskaźnik Charvátá (liczba noclegów na liczbę mieszkańców) × 100	10 533,60	433,30	802,10	634,30	5 756,60	382,20	5 176,30
Wskaźnik wykorzystania (liczba osobonoclegów na liczbę miejsc noclegowych)	11 623,70	17 785,30	17 407,90	14 453,30	11 660,90	13 330,20	16 960,00
Wskaźnik efektywności (liczba osobonoclegów na 1 km ²)	16 905,30	15 604,40	19 817,50	11 634,50	8 095,20	8 293,10	9 919,20

^a Por. tabela 1: wskaźnik rozwoju funkcji turystycznej według Szromka (2013).

Objaśnienie: boldem wyróżniono wartości znacząco wyższe od przeciętnej dla siedmiu analizowanych jednostek przestrzennych.
Źródło: autor na podstawie danych z portalu *Turystyka+* oraz danych statystycznych GUS, według metodologii Szromka (2013).

W tym przypadku ważne będą następujące atuty: bezpieczeństwo, walory, zasoby, ranga, pojemność istniejącej bazy noclegowej, a w szczególności możliwości recepcyjne i infrastruktura komunikacyjna. Według autora MOF Kołobrzeg, z docelową (w latach 2028–2032) pełną infrastrukturą komunikacyjną w postaci trzech dróg ekspresowych, trzech dwutorowych magistral kolejowych, z rozbudowanym uniwersalnym portem morskim i dwoma lotniskami, będzie mógł konkurować lokalizacyjnie z Trójmiastem, zabezpieczając w pełni geopolitycznie i funkcjonalno-przestrzennie organizację tak wielkiego wydarzenia, jakim są igrzyska olimpijskie w większości dyscyplin – na otwartej przestrzeni, wodzie i morzu bez ryzyka uciążliwości środowiskowych, aglomeracyjnych i geopolitycznych ponadmilionowego Trójmiasta. Dotychczasowa skala rozwoju MOF Kołobrzeg i jego zaplecza przy odpowiednim wieloletnim wcześniejszym przygotowaniu pozwala, zdaniem autora, myśleć nawet o tak wielkim wyzwaniu, jakim byłaby współorganizacja wspólnie z Warszawą olimpiady letniej w 2040 lub 2044 r.

Rozważania te prowokują zatem do dalszego pogłębienia badań porównawczych opierających się dotąd na waloryzacjach turystycznych oraz miernikach i wskaźnikach ruchu turystycznego dla największych destynacji turystycznych Polski. Autor wykorzystał w tym celu najnowszy portal *Turystyka+*, przeprowadzając szczegółowe analizy dla przyjętych ośmiu dodatkowych kryteriów porównawczych wykraczających poza klasyczne mierniki czy wskaźniki rozwoju funkcji turystycznych. Jest to dodatkowo: czas pobytu, maksymalne, minimalne i średnie obłożenie, wahania obłożenia, liczba turystów, liczba osobonoclegów oraz szczytowa (letnia) pojemność rejestrowanej bazy noclegowej. Wyniki pogłębionych analiz przedstawione w rozdziale 3. niniejszego opracowania potwierdziły ponadprzeciętną konkurencyjność MOF Kołobrzeg wobec niemal wszystkich głównych destynacji turystycznych Polski.

Należy więc podkreślić, że nowoczesne i aktualne narzędzie GUS, jakim jest portal *Turystyka+*, stworzyło nowe możliwości poszukiwania odpowiedzi na zasadnicze, choć też złożone pytanie: „Jaka jest faktyczna skala rozwoju funkcji turystycznych głównych centrów turystycznych kraju?”. Przeprowadzone badania pozwoliły w sposób eksperymentalny ustalić, który obszar turystyczny w Polsce odgrywa obecnie rolę lidera oraz czy można wskazać obszar wyróżniający się szczególnie wysoką dynamiką wzrostu znaczenia w krajowej turystyce. Uzyskane wyniki, choć częściowo zgodne z intuicją, przynoszą również zaskakujące rozstrzygnięcia. W tym kontekście na szczególną uwagę zasługuje MOF Kołobrzeg, którego pozycja potwierdza, że „wielka gra” o rangę i znaczenie najważniejszych obszarów turystycznych Polski nadal się toczy.

6. Podsumowanie i wnioski końcowe

Wyniki przeprowadzonych analiz oprócz ustalenia wartości klasycznych wskaźników rozwoju funkcji turystycznych pozwoliły na podjęcie próby rangowania powiatowych obszarów koncentracji ruchu turystycznego według kolejnych ośmiu kryteriów porównawczych. Jednocześnie można założone kryteria uśrednić i uporządkować pod względem ich znaczenia i wartości w odniesieniu do średniej dla wszystkich siedmiu badanych obszarów turystycznych. Propozycja jest tu następująca:

- średni czas pobytu turystów w okresie trzech lat na tle średniego czasu pobytu siedmiu obszarów turystycznych;
- średnie obłożenie bazy noclegowej z trzech lat na tle średniego obłożenia siedmiu obszarów turystycznych;
- maksymalne obłożenie bazy noclegowej z trzech lat na tle średniego obłożenia siedmiu obszarów turystycznych;
- minimalne obłożenie bazy noclegowej z trzech lat na tle średniego obłożenia siedmiu obszarów turystycznych;
- wielkość wahań obłożenia bazy noclegowej z trzech lat na tle średniego obłożenia siedmiu obszarów turystycznych;
- liczba turystów w ciągu trzech lat ogółem na tle średniej liczby turystów w obszarach turystycznych;
- liczba osobonoclegów w ciągu trzech lat ogółem na tle średniej liczby turystów w obszarach turystycznych;
- ustalona na podstawie obłożenia i liczby osobonoclegów ogólna pojemność bazy noclegowej za sezon letni 2025 na obszarach turystycznych na tle łącznej i średniej pojemności turystycznej bazy noclegowej z sezonu letniego 2025 r.

Bazując na powyższych kryteriach porównawczych, ustalone zostały dodatkowe wartości komparatywne oraz oznaczone wartości przekraczające średnią wartość danego kryterium. Autor założył, że jeśli w danym kryterium jakiś obszar turystyczny przekroczył średnią dla tego czynnika, to wliczamy go do rangi obszarowej, a im więcej kryteriów określony obszar spełnił, tym wyższa ranga zostaje osiągnięta. Ważną rolę w klasyfikacji odgrywają również: liczba udzielonych osobonoclegów za trzy lata, liczba turystów za trzy lata oraz obłożenie i wahania obłożenia bazy noclegowej. Elementem korygującym jest tu także szacowana pojemność oficjalnie udostępnianej bazy noclegowej w sezonie letnim 2025 r. jako średnia za lipiec i sierpień 2025 r. W wyniku analizy ilościowej i jakościowej oraz wielkości poszczególnych osiągniętych kryteriów możliwe było opracowanie listy rankingowej dla siedmiu czołowych obszarów koncentracji ruchu turystycznego w Polsce (tabela 3, s. 142).

Tabela 3. Rangowanie obszarowe (powiatowe) koncentracji ruchu turystycznego według ośmiu kryteriów porównawczych

Powiat	Czas pobytu	Średnie obłożenie	Maksymalne obłożenie	Minimalne obłożenie	Wahania obłożenia (%)	Liczba turystów	Liczba osobonoclegów	Średnia pojemność sezonowa	Ranga
Warszawa	1,60	53,47	60,40	41,30	19,10	23 048 385	33 936 120	45 378	6
MOF Kołobrzeg	4,97	54,50^a	70,30^a	40,00^a	30,30	5 591 438	26 140 533	66 247	6
Kraków	2,18	53,87	66,20	37,70	28,50	14 049 860	28 568 404	37 215	5
Trójmiasto	2,24	52,20^a	69,30^a	35,80 ^a	33,50	10 901 795	23 252 556	33 358	4
Tatrzański	2,74	38,67	57,20	21,90	35,30	6 797 948	17 578 160	32 767	3
Wrocław	1,73	44,70	54,80	30,40	24,40	7 246 157	11 736 380	18 216	3
Świnoujście	4,37	57,57	75,40	36,80	38,60	1 873 027	7 435 639	11 820	2
Średnia	2,83	48,28 ^a	64,57	39,90	24,67	9 929 801	21 235 399	35 000	4,14

^a Dane tylko dla powiatu kołobrzесьkiego i Gdańska zamiast MOF Kołobrzeg i Trójmiasta.

Objaśnienie: boldem wyróżniono wartości przekraczające średnią.

Źródło: opracowanie własne na podstawie portalu *Turystyka+*.

W wyniku przeprowadzenia rangowania siedmiu obszarów koncentracji ruchu turystycznego na poziomie powiatów możemy zaobserwować pewnego rodzaju rywalizację między czołowymi destynacjami. Z tego procesu szeregowania danych wynika najwyższa ranga powiatu Warszawa i dwóch powiatów MOF Kołobrzeg (w sześciu kryteriach), natomiast powiat Kraków osiągnął najwyższe rangowanie w pięciu kryteriach. Nieomal bezdyskusyjna jest 4. pozycja trzech powiatów Trójmiasta (cztery kryteria). Według zupełnie odmiennych kryteriów porównywalne są powiaty tatrzański i Wrocław. Powiat Świnoujście ze względu na znaczne odstawanie wielkością w większości kryteriów zajął miejsce 7., pomimo długiego okresu pobytu turystów i najwyższego obłożenia bazy noclegowej. Jest to jednocześnie najmniejszy z zestawianych obszarów koncentracji ruchu turystycznego, a przy tym znacznie większy od pozostałych, kolejnych obszarów kraju.

Analiza porównawcza wskazuje na niezwykle ciekawą sytuację wśród powiatów: Warszawa, MOF Kołobrzeg i Kraków. Jeśli nie wydarzą się jakieś nieprzewidziane zdarzenia („czarne łabędzie”), można założyć dalszy rozwój potencjału noclegowego i koncentracji ruchu turystycznego w trzech czy czterech głównych destynacjach powiatowych (Warszawa, MOF Kołobrzeg, Kraków i Trójmiasto). Pozostałe obszary skupienia ruchu turystycznego na poziomie powiatowym na tyle odstają od czołówki, że szanse, iż inne polskie centra turystyczne na poziomie powiatowym mogłyby stanowić zagrożenie dla pozycji pierwszych czterech powiatów, są mało prawdopodobne.

Zestawienie potencjału noclegowego oraz koncentracji ruchu turystycznego badanych w opracowaniu siedmiu destynacji turystycznych udowodniło niezwykle silną korelację z osiąganymi przez nie wartościami klasycznych mierników i wskaźników wielkości ruchu turystycznego. Szczegółowa, obejmująca 36 miesięcy, wielokryterialna analiza porównawcza za lata 2023–2025 potwierdziła dalsze umacnianie i skupianie potencjału turystycznego w czołówce polskich destynacji turystycznych na szczeblu powiatowym. Dochodzi tu do interesującej kumulacji funkcji turystycznych w dwóch kluczowych układach destynacji: wielkomiejskim duecie Warszawa–Kraków oraz odmiennym pod względem charakteru nadmorskim duecie MOF Kołobrzeg–Trójmiasto. Istotne znaczenie mają również trzy całkowicie różne od siebie obszary turystyczne, tj. wielkomiejski Wrocław, powiat tatrzański z Zakopanem oraz „samotne” nadmorskie Świnoujście. Ośrodki te jednak, pomimo swojej skali rozwoju, w dużym stopniu ustępują rangą czterem dominującym destynacjom. Obszary te stanowią główne centra polskiej turystyki, wśród których na szczególną uwagę zasługuje wyjątkowo silna pozycja MOF Kołobrzeg.

W ramach podium toczy się zatem „walka” o pozycję głównego ośrodka turystycznego w Polsce, przy jednoczesnej wyraźnej specjalizacji funkcjonalnej tych obszarów. Prawdopodobnie powiat Warszawa jako stolica Polski utrzyma pozycję lidera polskiej turystyki, przyciągając nowe atrakcje turystyczne oraz wiele najbardziej znanych marek hotelowych. Przypuszczalnie na 2. miejsce w kraju może wysunąć się złożony z dwóch powiatów nadmorski MOF Kołobrzeg z głównymi funkcjami turystyki uzdrowiskowej, wypoczynkowej, zdrowotnej i eventowej. W walce o 3. miejsce aktywne będą z pewnością zabytkowy powiat miejski Kraków oraz składające się z trzech powiatów, bardzo zróżnicowane funkcjonalnie Trójmiasto, na czele z historycznym Gdańskiem jako centrum turystyki krajoznawczej, eventowej, kongresowej i wypoczynkowej. Specjalizacja funkcjonalna w sektorze turystycznym czy uzdrowiskowym (Chojnacka-Oźga, 2024) może zdecydować o wielkości i randze największych centrów – obszarów turystycznych Polski, czego wybitnym przykładem jest Kołobrzeg i Świnoujście. Bardzo duże znaczenie w tej rywalizacji będą z pewnością miały: jakość środowiska, walory przyrodnicze, walory i zasoby antropogeniczne, nagromadzone atrakcje turystyczne oraz niezwykle ważny czynnik, jakim jest i będzie dostępność komunikacyjna. Warto podkreślić, że zbliżone wyniki porównawcze potwierdziła również wyznaczona przez GUS górna grupa decylowa powiatów według wartości wskaźnika walorów bazy turystycznej (powiaty: Warszawa, Kraków, tatrzański, Gdańsk i kołobrzeski), zawarta w badaniu eksperymentalnym GUS walorów turystycznych w powiatach i ich otoczeniu w 2024 r. (GUS, 2025c). Podsumowując, można zatem stwierdzić, że wskazany MOF Kołobrzeg ma szansę, aby odegrać kluczową rolę w polskiej turystyce. Okazuje się być jedyną wielką, a przy tym nieoczywistą polską destynacją turystyczną, konkurującą bezpośrednio z Warszawą, Krakowem oraz z całym Trójmiastem pod względem większości osiągniętych mierników, wskaźników, rozwoju funkcji, przebiegu sezonowości oraz efektywności funkcjonowania całorocznego ruchu turystycznego. MOF Kołobrzeg u progu 2026 r. jawi się jako jeden z najważniejszych uczestników „wielkiej gry”, jaką jest polska turystyka, będąc destynacją wyróżniającą się wysokimi aspiracjami i możliwościami dalszego rozwoju.

Bibliografia

- Chojnacka-Ożga, L., Ożga, A., Ożga, W. (2024). Turystyka uzdrowiskowa w Polsce i jej znaczenie w rozwoju lokalnym. *Turystyka i Rozwój Regionalny*, (22), 31–42. <https://doi.org/10.22630/TIRR.2024.22.15>
- Główny Urząd Statystyczny. (2023). *Walory turystyczne w powiatach i ich otoczeniu*. <https://stat.gov.pl/statystyki-eksperymentalne/turystyka/walory-turystyczne-w-powiatach-i-ich-otoczeniu,1,1.html>
- Główny Urząd Statystyczny. (2024). *Rocznik statystyczny gospodarki morskiej 2024*. <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/roczniki-statystyczne/roczniki-statystyczne/rocznik-statystyczny-gospodarki-morskiej-2024,11,17.html>
- Główny Urząd Statystyczny. (2025a). *Działalność lecznicza zakładów lecznictwa uzdrowiskowego i stacjonarnych zakładów rehabilitacji leczniczej w 2024 r.* <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/zdrowie/zdrowie/dzialalnosc-lecznicza-zakladow-lecznictwa-uzdrowiskowego-i-stacjonarnych-zakladow-rehabilitacji-leczniczej-w-2024-r,12,9.html?pdf=1>
- Główny Urząd Statystyczny. (2025b). *Turystyczne obiekty noclegowe na obszarach nadmorskich w lipcu i sierpniu 2025 roku*. <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/kultura-turystyka-sport/turystyka/turystyczne-obiekty-noclegowe-na-obszarach-nadmorskich-w-lipcu-i-sierpniu-2025-r,12,9.html?pdf=1>
- Główny Urząd Statystyczny. (2025c). *Walory turystyczne w powiatach i ich otoczeniu w 2024 r.* <https://stat.gov.pl/statystyki-eksperymentalne/turystyka/walory-turystyczne-w-powiatach-i-ich-otoczeniu-w-2024-r,1,3.html>
- Główny Urząd Statystyczny. (b.r.). *Turystyka+*. <https://turystyka.stat.gov.pl/>
- Korzeniewski, J., Kozłowski, M. (2020). Development of tourism in Polish poviats in the years 2010–2017. *Quality & Quantity*, 54, 1591–1612. <https://doi.org/10.1007/s11135-019-00923-4>
- Kowalczyk, A. (2000). *Geografia turystyki*. Wydawnictwo Naukowe PWN.
- Kruczek, Z. (2002). Atrakcje turystyczne. Metody oceny ich odbioru – interpretacja. *Folia Turistica*, 13, 37–61. <https://foliaturistica.pl/article/545518/pl>
- Kruczek, Z., Sacha, S. (1999). *Geografia atrakcji turystycznych Polski*. Proksenia.
- Kruczek, Z., Walas B. (2009). Nowoczesne postrzeganie promocji kulturowych produktów turystycznych. W: A. Stasiak (red.), *Kultura i turystyka – wspólnie zyskać* (s. 335–360). Wydawnictwo Wyższej Szkoły Turystyki i Hotelarstwa w Łodzi.
- Lijewski, T., Mikułowski, B., Wyrzykowski, J. (1992). *Geografia turystyki Polski*. Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne.
- Miedziński, M. (2023). Miasto kurort Kołobrzeg w drodze do zmiany granic, przebudowy układu transportowego oraz rozszerzenia profilu gospodarczego. W: M. Makowska-Iskierka i J. Wojciechowska (red.), *Warsztaty z Geografii Turyzmu. T. 13: Turystyka w badaniach podstawowych* (s. 51–75). Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego. <https://doi.org/10.18778/8331-251-4.03>
- Miedziński, M. (2024). Kolonizacja czy już urbanizacja turystyczna? Próba szczegółowej analizy stanu przekształceń przestrzeni turystycznej na przykładzie dzielnic i jednostek funkcjonalnych miasta Kołobrzeg. W: M. Makowska-Iskierka i J. Wojciechowska (red.), *Warsztaty z Geografii Turyzmu. T. 14: Komu potrzebna jest turystyka?* (s. 75–92). Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego. <http://hdl.handle.net/11089/53086>
- Miedziński, M. (2025). Rezyliencja Kołobrzegu jako wyzwanie dla największego polskiego uzdrowiska. W: M. Makowska-Iskierka i J. Wojciechowska (red.), *Warsztaty z Geografii Turyzmu. T. 15: Turystyka – to znaczy co? Uroboros czy feniks* (s. 37–55). Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego. <http://hdl.handle.net/11089/56176>

- Mikułowski, B. (1976) Wstępna ocena walorów krajoznawczych Polski. *Czasopismo Geograficzne*, 47(3), 237–253.
- Stanimir, A., Roszko-Wójtowicz, E. (2024). *Sektor turystyczny w Polsce. Ocena – uwarunkowania – perspektywy*. Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu.
- Szromek, A. (2013). Pomiar funkcji turystycznej obszarów za pomocą wskaźników funkcji turystycznej na przykładzie obszarów państw europejskich. W: J. Mika i K. Zeug-Zebro (red.), *Studia Ekonomiczne. Zeszyty Naukowe Wydziałowe Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach: Zastosowania metod matematycznych w ekonomii i zarządzaniu* (s. 91–103). Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach.

„WIELKA GRA” POLSKIEJ TURYSTYKI A POZYCJA KOŁOBRZEGU
ANALIZA PORÓWNAWCZA MIEJSKIEGO OBSZARU
FUNKCJONALNEGO KOŁOBRZEG I GŁÓWNYCH POWIATÓW
O FUNKCJI TURYSTYCZNEJ

Abstrakt: Celem artykułu jest próba ukazania skali rozwoju funkcji turystycznych w siedmiu największych polskich obszarach koncentracji wielkości ruchu turystycznego (w tym Kołobrzegu) z zastosowaniem ośmiu mierników porównawczych: liczby osobonoclegów, liczby turystów, średniej długości pobytu, średniego, maksymalnego i minimalnego obłożenia bazy noclegowej według miesięcy, skali wahań obłożenia bazy noclegowej w ujęciu miesięcznym oraz szacowanej pojemności bazy noclegowej na podstawie danych udostępnionych przez GUS na portalu *Turystyka+*.

Pod względem liczby osobonoclegów analizowane obszary prezentowały się następująco: Warszawa (ok. 8,2%), MOF Kołobrzeg (ok. 7,8%), Kraków (ok. 6,6%), Trójmiasto (ok. 4,9%), powiat tatrzański (ok. 3,9%), Wrocław (ok. 2,5%), Świnoujście (ok. 2,0%). W pracy wykorzystano wyłącznie dane pochodzące z portalu *Turystyka+*, które następnie przeliczono, uporządkowano, zagregowano i poddano rangowaniu.

Na szczególną uwagę zasługuje MOF Kołobrzeg, który awansował z trzeciego miejsca na pozycję drugą, wyprzedzając Kraków. O miejsca na podium poza Warszawą rywalizują zatem Kołobrzeg, Kraków i Trójmiasto. Specjalizacja funkcjonalna w sektorze turystycznym może zdecydować o wielkości i randze największych obszarów turystycznych Polski.

Przeprowadzona analiza pozwoliła w sposób eksperymentalny odpowiedzieć na pytania: „Który obszar turystyczny w Polsce jest obecnie liderem i który może być uznany za obszar o największym potencjale rozwojowym?”, wpisując się tym samym w problematykę konferencji „Turystyka – wielka gra”.

Słowa kluczowe: turystyka, obszar turystyczny, ranking obszarów turystycznych, Kołobrzeg

THE 'GREAT GAME' OF POLISH TOURISM AND THE POSITION
OF KOŁOBRZEG: A COMPARATIVE ANALYSIS OF THE KOŁOBRZEG
'FUNCTIONAL URBAN AREA' WITH OTHER LEADING POWIATS
WITH A TOURIST FUNCTION

Abstract: The aim of the article is to present the scale of the development of tourism functions in the seven largest Polish areas of tourist concentration (including Kołobrzeg) using eight comparative measures: number of overnight stays, number of tourists, average length of stay, average, maximum and minimum monthly occupancy of accommodation facilities, scale of monthly fluctuations in accommodation occupancy, and estimated capacity of accommodation facilities; based on data provided by the Central Statistical Office on the *Turystyka+* portal.

In terms of the number of overnight stays, the analyzed poviats were as follows: Warsaw (approx. 8.2%), Kołobrzeg Functional Urban Area (FUA) (approx. 7.8%), Kraków (approx. 6.6%), Trójmiasto (approx. 4.9%), Tatrzański powiat (approx. 3.9%), Wrocław (approx. 2.5%) and Świnoujście (approx. 2.0%). The study was based exclusively on data from the *Turystyka+* portal, which were subsequently converted, organized, aggregated and ranked.

Kołobrzeg FUA deserves particular attention, as it has advanced from third to second place, overtaking Kraków, and along with Warsaw, Kraków and Trójmiasto competes for the leading position. Functional specialization in the tourism sector may determine the size and importance of Poland's largest tourist areas.

The analysis has made it possible to answer, in a somewhat experimental manner, the following questions: "Which tourist area in Poland is currently the leader", and "Which may be considered the area with the greatest development potential?", thus fitting into the issues addressed by the conference "Tourism – the 'Great Game'".

Keywords: tourism, tourist area, ranking of tourist areas, Kołobrzeg